

Rabbi K.

ט רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר: אם למדת הורה הורה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת. המשנה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואילו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניה, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן עזריה. והוא היה מונה שבתם. אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה, יהושע בן חנניה אשרי ולידהו, יוסי הכהן חסיד, שמעון בן נתנאל רבא חטא, אלעזר בן עזריה כמעין המתגבר. והוא היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה, מקריע את כלם. אבא שאול אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס אף עמהם ואליעזר בן עזריה בכף שניה, מקריע את כלם. אמר להם: צאו וראו איזו היא דרך טובה שתדבק בה האדם, רבי אליעזר אומר: עין טובה, רבי יהושע אומר: תבר טוב, רבי יוסי אומר: שקן טוב, רבי שמעון אומר: הרהור את הנולד, רבי אלעזר אומר: לב טוב.

טו הם אמרו שלשה דברים: רבי אליעזר אומר: יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי גוה לכעס, וטוב יום אחד לפני מיתתך, וחוץ מתחמם כנגד ארון של חכמים, והיו זחיר בגתלתן שלא תפנה, שגשכתן גשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולהישתן לחישת סרף, וכל דברים כגמלי אש.

(בבבא מצאא ב, טו, יג... 10)

משמת רבן יוחנן

2. במלה התבכחה: תר' משמת רבי אליעזר נגנו ס'ת משמת רבי יהושע במלה עניה ומחשבה

(:ad 20/0)

3. ר'א אומר עין טוב פני רבינו יונה ויל משמת בחלקו... ואפשר לי לומר שבחר כל א' מתלמידיו דרך אחד אשר מלבד השלימות אשר ימצא בו הוא יסוד נוסד כדי שיעוד האדם השבח אשר נשתבח כל א' מתלמידיו וכל א' מאלו התלמידים של ריכ"ז כל אחד בחר לומר מדה טובה אשר בה יושג השלימות אשר נשתבח הוא, והתחיל ר'א בן הורקנוס ואמר עין טובה... וזאת המדה בה ישכון אר השלימות והוא השמה בחלקו הן רב או מעט ולפי שאמר ב"ד"ת צריך שיהיה האדם שגמח בחלקו ובמפלא ממנו אל ידרוש כי לכן נמשלה התורה ליון כי מיעוטו טוב ורובו רע משכו ובהיות האדם מתדבק בכל דרכיו במדה זו להיות שמח בחלקו גם בדברי תורה יהיה לו עין טובה וישמח כמשה במהנה חלקו וזה יהיה סיבה שלא יאבד טפה מכל מה שלמד, אמנם אם יהיה בהפך וירצה להשיג ולידע בעל פה את כל התורה כולה הוא מוכרח שיטבח ממה שלמד כי בודאי שזה נכנס וזה יוצא ויהיה כמשפך שמהכניס בו ומוציא בו לכן בהיות הוא בכל דבריו דבק במדה זו להיות לו עין טובה ושמח בחלקו גם כן בדברי תורה ישמח במהנה חלקו ובמפלא ממנו אל ידרוש כדי שלא יאבד טפה מכל מה שלמד,

(רע, א' 20)

4. תר' כשחלה ר' אליעזר נבגמי חלמיו לבקר אמר לו רבינו למרנו אורחות דיים וטובות כוון לדוי העולם הבא אמר להם הודרו בכבודי וברייכם וטעו בניכם מן הדין והדשיכות בן ברמי תלמידו רבמים וכשאתם טתפללים דעו לפני מי אתם עומדים וכשכיל בן זכאי לדתי העולם הבא

5. דרש רבי אליעזר אומר: ישיב יום אחד לפני מיתוך שאלו חלמיו את ר'א וכי אדם יודע איזו יום ימות אמר לתן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל יומו בחשוכה ואף שלמה אמר בחכמו: כבול עת יהויבגורי לבנים ושמן על ראשך אל יחמר ארז יוחנן בן זכאי משל למלך שיומן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיסחון שבהן קישמו את עצמן וישבו על סתח בית המלך אמרו כלום חמר לבית המלך טיפשו שבהן חלט למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא מורה בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיסחון שבהן נבגשו לפניו כשתן מקישמן והטיפשים נבגשו לפניו כשתן סלובלכן שטח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשים אמר הללו שקישמו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישחו הללו שלא

(...)

אמר הן מה יעבוד איניש ויהיה אכרו ליה יסית וזעמו מה יעבוד איניש ויסית יהיה את עצבו (תנ"י אג)

7

היה מעשה ברבי אליעזר ששבת בגליל העלין ושאלוהו שלשים הלסת בהלכות מכה שנים עשרה אמר להם שמעתי שמנה עשר אמר להם לא שמעתי ר' יוסי כ"י יורה אמר הלוי הדברים שמנה עשר אמר להם שמעתי שנים עשרה אמר להם לא שמעתי אמרו לו כל הברך אינו אלא מפי השמועה אמר להם הזקקתני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי מימי לא קדמי אדם בבית המדרש ולא ישתי בבית המדרש לא שנת קבע ולא שנת עראי ולא הגתתי אדם בבית המדרש ויצאתי ילא שדחי שוחח *חלין ולא אמרתי דבר *שלא שמעתי מפי רבי מעולם

(ג' 10)

ימיה לה עלמט * יספיל לה עלמט : יחיה לה עלמט * יגבה לה עלמט ומתוך קד יחט ט הצריות עין רעה ויקנלו ט וימות ולימודך תכמים טלום גדולה יסחיה יספיל לה עלמט וירחמט עליו הצריות ויסחיה טגיס הרבה ומגלוה ימנט לה עלמט טלל יקנרו ימיו וימת טלל עטו : (ג' 10)

8

בשעה שעלה משה לשמי מרום -- מספרת האגדה - שמע קולו של הקב"ה שהוא יושב ועוסק בפרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה: ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה פרה בת שנים (משה פרה אה), אמר משה לקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, העליונים והתחתונים ברשותך, ואתה יושב ואומר הלכה משמו של בשר ודם? אמר לו הקב"ה: משה, צדיק אחד עתיד לעמוד בעולמי, ועתיד הוא לפתוח בפרשת פרה אדומה תחילה: ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה פרה בת שנים. אמר לו: רבוננו של עולם! יהי רצון שיצא מהלצי. אמר לו הקב"ה: היך שהוא מחלצין, הוא הוא דכתיב "ושם האחד אליעזר" (שמות יורה) - אותו המיוחד אליעזר (ספיקא 13)

9

נמל שתי ודעותיו הנגידן על לבו אמר אוי לכו שתי ודעותי שהן כשתי ספרי תורה שנבלין רבבה תורה למדתי ודיכיה תורה לימדתי דיכיה תורה למדתי ולא רמדתי מרבותי אפילו ככלב הכלקק מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חסדתי חלמדי אלא כמכרזל בשפופרת (ג' 10)

10 הנן הרים *התכו דוליות ונתן חל בין חליא לחליא ר"א כטרה ורובמים יכמפאן וזה הוא תגור של עכנא ... אורו

היום הביאו כל מדורות שמידר ר"א ושרפום באש ונצטו עליו וברכותו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם ר"ע אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מדריב את כל העולם כולו. מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעמף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע

אמות אמר לו ר"א עקובא כה יום מוזמים אמר לו רבי כמחומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשכמו וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחמים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה (ב) מפח תנא *אך גדול היה באורו היום שנבל מקום שנתן בו עינו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא בספינה עמד עליו נחשול למטבעו אמר כמחומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוט עמד על רגליו ואמר רבוננו של עולם גלוי וידע לפנך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נה הים מעטפו אימא שלום דביתוהו דר"א אתחיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא תוה שבקה ליה לה"א למיפל על אפיה הווא יומא ריש ירחא הוה ואחלף לה בין מלא לחדס איכא דאמר אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשגרתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קמלית לארו אדכחי נפק שיפורה מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מאן ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים דוץ משערי אנאה

(ג' 10)